

кінематографі Швейцарыі, Германіі, Францыі, Расіі.

Наступны перыяд - 30-40-я гг. - прыпадае на таталітарную эпоху. Кіно становіцца дзяржаўнай марыянеткай у Італіі, Германіі, СССР і іншых краінах. Ідэалагічныя каноны вызначаюць тэмы, канфілікты, тыпы герояў, прыярытэтныя жанры.

Трэці перыяд - 50-80-я гг. - уключае агляд кінашкол, якія лідыруюць у агульным кінапрацэсе: італьянская, французская, венгерская, польская, расійская і інш. Асноўны акцэнт робіцца на рубяжы 50-60-х гг., калі кінадзесячы авалодваюць новай вобразнай мовай і значна ўзбагачаюць выразныя магчымасці экрана.

Цэнтральным аб'ядноўваючым стрыжнем курса з'яўляецца творчасць рэжысераў, якія зрабілі вялікі ўклад у развіццё кінапаэтыкі, аналізуюцца іх найбольш значныя фільмы.

Пры выкладанні гісторыі сусветнага кінамастацтва патрабуецца вялікая колькасць дапаможных відэаматэрыялаў. Пошук неабходных кінафрагментаў вымагае дадатковага часу. Аднак гэтая праца выкладчыка ніяк не ўлічваецца. Па аналогіі з курсам па гісторыі музыкі было б мэтазгодным прадугледзець у індывідуальным плане пэўны аб'ём гадзін для падбору кінаілюстрацый.

Асобная метадычная праблема - забеспячэнне студэнтаў навучальнай літаратурай. Мінувшыя выданні ўстарэлі. Новых падручнікаў пакуль не існуе. Навуковыя манаграфіі і аргументы, якія можна рэкамендаваць, фактычна не паступаюць ва ўніверсітэцкую бібліятэку. У такой сітуацыі студэнты вымушаны карыстацца толькі канспектамі лекцый. Відаць, ёсць сэнс падрукаваць кароткі лекцыйны курс для ўнутранага ўжывання. Тым больш, што выпускнікам факультэта мастацкай творчасці даводзіцца здаваць дзяржаўны экзамен па сусветнай мастацкай культуры, куды ўключана і гісторыя кіно.

Смагін А.І.
канд.мастацтвазнаўства,
дацэнт

СІСТЭМА ВЫКЛАДАННЯ МУЗЫЧНА-ТЭАРЭТЫЧНЫХ ДЫСЦЫПЛІН ВА ЁМОВАХ ШМАТУЗРОЎНЕВАЙ ПАДРЫХТОЎКІ СТУДЭНТАЎ ФАКУЛЬТЭТА МАСТАЦКАЙ ТВОРЧАСЦІ

На пачатку дзейнасці Мінскага інстытута культуры, 18 гадоў таму, неабходна было распрацаваць канцэпцыю музычна-тэарэтычных дысцыплін. Нормы, прынятыя ў музычных ВНУ, былі ў той час недасягальнымі для студэнтаў з нізкай музычнай падрыхтоўкай. У сувязі з гэтым мы распрацавалі праграмы па музычных дысцыплінах, якія ў асноўных рысах захаваліся да гэтага часу.

Але ў сучасны перыяд патрабуецца пераацэнка працэсу выкладання музычна-тэарэтычнага цыкла. Захоўваючы асноўную мэту падрыхтоўкі - дапамагчы пазнаць і зразумець структуру і заканамернасці музычных твораў, па наш погляд, неабходна перайсці на шматузроўневую падрыхтоўку студэнтаў. З улікам таго, што абітурыент сёння мае сярэднюю спецыяльную адукацыю, першую ступень падрыхтоўкі можна ажыццяўляць на першых трох курсах. Таму вучэбны працэс след пачынаць не з тэорыі музыкі, а з гармоніі. Прычым ўлічваць тое, што пачатковы этап вывучэння гэтай дысцыпліны здзейснены ў музычных вучылішчах. Студэнт павінен атрымаць больш чым толькі агульнае кіраўніцтва па аб'яднанні акордаў. Вынікам такой работы можа быць комплекснае бачанне развіцця гарманічнага мыслення. Таксама неабходна ўкарыстанне беларускай народнай песні ў якасці мелодыі для гарманізацыі, што ў значнай ступені пашырыць рамкі класічнай гармоніі, вярнуць яе ад стэрэатыпаў. На IУ курсе студэнтам мэтазгодна вывучаць спецкурс па асновах гармоніі ў сучаснай музыцы, які пазнаёміць іх з неабходнымі звесткамі аб розных формах існуючай храматыкі.

Захаванне курса поліфаніі дасць магчымасць студэнту пазнаёміцца з пачатковым этапам гісторыі музыкі, шляхамі ўтварэння шматгалосся з аднагалосся і фарміраваннем пісьмовай музычнай культуры. Знаёмства з неведомымі да

таго формамі і жанрамі поліфаніі дазволіць глыбей пранікнуць у стылістычныя асаблівасці твораў розных эпох. Практыка паказвае, што на старэйшых курсах для харавых спецыялізацый неабходна ўвесці спекурс па практычнай поліфаніі, які даў бы веды студэнтам па выкарыстанні прыёмаў асабліва падгалосачнай поліфаніі пры аналізе і апрацоўцы народных песень і харавых твораў.

Вельмі неабходны новы падыход да выкладання аналізу музычных твораў. Гэта адна з самых складаных музычна-тэарэтычных дысцыплін, якая патрабуе для яе засваення глыбокіх ведаў па тэорыі музыкі, гармоніі і поліфаніі. У працэсе выкладання гэтай дысцыпліны распрацавана метадыка, згодна з якой студэнт мае магчымасць авалодаць сродкамі выразнасці музыкі і асноўнымі формамі музычных твораў, якія склаліся на працягу развіцця музычнага мастацтва. Але ж сёння з улікам новых падыходаў да падрыхтоўкі студэнта ў рамках гэтай дысцыпліны патрэбна пашырыць. У шэрагу музычных устаноў свету музычны аналіз з'яўляецца па сутнасці не самастойнай тэарэтычнай дысцыплінай, а свосасаблівым сінтэзам, надстройкай класічных тэорый (форм, гармоніі, поліфаніі і г.д.). У педагагічным працэсе музычны аналіз - асноўная частка музычнага выхавання ў ВНУ першаступеннай цяжкасці, яно складана і комплексна і патрабуюць глыбокіх ведаў па многіх дысцыплінах. Неабходна адрозніваць дзейсны аналіз і аналіз формы твора, які часцей застаецца на ўзроўні статыстычнага ўліку таго, што ў партытуры. Таму на вышэйшай ступені падрыхтоўкі неабходна, каб аналіз стаў эстэтычным, зашкаўленым, актыўным, каб у працэсе яго твор не ўспрымаўся як сам сабою зразумелы мастацкі прадукт. Метады аналізу павінны стаць шматграннымі, візуальны аналіз партытуры -- звязаны са слыхавым успрыманням і назіраннем гукавой формы твора.

У выніку стварэння шматузроўневага падыходу да выкладання музычна-тэарэтычных дысцыплін з'явіцца магчымасць лагічна аб'яднаць не толькі дысцыпліны, але ж і стварыць умесны для музычнай падрыхтоўкі студэнтаў на сучасным узроўні.

СПЕЦЫФІКА ВЫКАРЫСТАННЯ НАЦЫЯНАЛЬНАГА ПЕСЕННАГА ФАЛЬКЛОРУ НА ЗАНЯТКАХ САЛЬФЕДЖЫЮ ВА ЁМОВАХ УНІВЕРСІТЭТА КУЛЬТУРЫ

Універсітэцкая адукацыя патрабуе новай, больш якаснай метадыкі ў справе падрыхтоўкі студэнтаў нашай навучальнай установы. У сувязі з гэтым наглыбленае выкарыстанне нацыянальнага фальклору ў курсе сальфеджыю, бяспрэчна, будзе спрыяць развіццю як музычнага мыслення і густу, так і творчых здольнасцей будучых дзеячаў беларускай культуры.

Пры звяртанні да песеннага фальклору на занятках неабходна настойліва выпрацоўваць у студэнта здольнасць падыходзіць да музычных прыкладаў як да мастацкіх узораў з пэўным мастацкім зместам.

У выкарыстанні народных песень адным з важнейшых момантаў з'яўляюцца сродкі музычнай выразнасці: дынамічныя адценні і іншыя прыкметы музычнай нюансіроўкі, а таксама строга вытрыманы тэмп і інш. Работу над народна-песенным матэрыялам лепш праводзіць на двух узроўнях: з аднаго боку - чытка з ліста, з другога - рушлівая апрацоўка ў найбольш складаных нумарах усіх мелодыка-рытмічных цяжкасцей, імкненне да высокатворчага выканання. Пры гэтым трэба памятаць, што народна-песенны рытм мае сваю асаблівую спецыфіку і што рытмічная структура народных песень цесна звязана з вершаваным зместам.

З народных напеваў для добрага ўспрымання напачатку лепш выкарыстоўваць танцавальныя, гульнявыя песні як найбольш простыя. Яны маюць больш знаёмую для сыху перыядычную акцэнтную рытміку. Для большасці традыцыйных песень -- вясельных, лірычных і інш. -- тыповым з'яўляецца пераменны метрарытм. У такіх напевах тактавая рыска размяжоўвае не цяжкую долю ў такце, а заканчэнне вершаванай страфы. Размеры пры гэтым часцей за ўсё п'яцідольнікі, сямідольнікі, а таксама пераменныя.

Народнапесенная мелодыка патрабуе іншага падыходу да тлумачэння ладу, а таксама іншай тэхнікі інтанавання гукараду. Трэба настойліва дамагацца дакладнага, чыстага інтанавання на-